

Friedrich W. Horn (ур.) : *Paulus Handbuch*

Mohr Siebeck Verlag, 2013

653 стр. ; 23 cm

ISBN: 978-3-16-150082-4

Настолна књига о Светом Апостолу Павлу

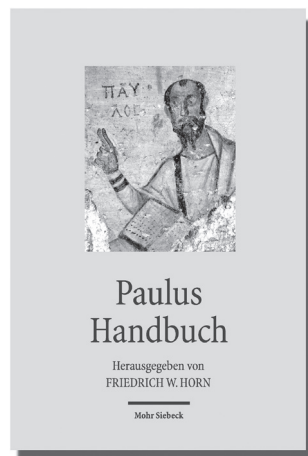
Професор новозаветног богословља на Универзитету „Јоханес Гутенберг“ у Мајнцу, Фридрих Хорн (Friedrich W. Horn), прихватио се Херкуловског задатка да сабије у референцијално поуздану „настолну књигу“ најсувислије тенденције у изучавању живота, посланица и богословља Светог Апостола Павла. Ово дело је управо објављено под насловом *Paulus Handbuch* (Mohr Siebeck, Tübingen 2013).

Свети Апостол Павле је, да парафразирамо један аподиктични став Рудолфа Бултмана, оснивач хришћанског богословља. Приређивач овог „Приручника“, Фридрих В. Хорн је у детаљној историјској панорами настојао да реконструише најзначајнија струјања у богословљу Запада у ономе што се у фажаргону зове *Forschungsstand* – од Фердинанда Баура из средине 19. века до савремених тумачења са свим дивергирајућим тенденцијама. Велике егзегетичке школе прохујалих столећа – „Историјско-религијска школа“, „Керигматологија“ Рудолфа Бултмана

као и „New Perspective on Paul“ – нису анахроне и нису превазиђене. Савремена богословска наука сноси одговорност и обавезу према питањима тих школа и њиховим резултатима. Отуда овај

Приручник настоји да њихове основне линије реконструише и смести у историјски контекст као укрштај различитих перспектива интерпретације живота, дела и потоњег утицаја овог светитеља на целокупну хришћанску мисао.

Више од четрдесет аутора, специјалиста за питања патристике, политичке и социјалне историје раног хришћанства и културног контекста деловања Светог Апостола Павла, аналитички испитују његове Посланице и осветљавају утицај и рецепцију његових богословских списа од антике до савремене

епохе. У савременој светопавлоској егзегетици је утемељен троугао између дела светитеља, његових посланица и његове теологије, при чему су све стране парадигматичног троугла равномерно и равнозначно суштствене. Тек се сагледавањем целине тих трију аспеката као живог јединства може формирати целокупна слика.

У најновијим просопографским истраживањима о овом апостолу лежи акценат на проносираној улози јеврејског предања у његовом животу, што најјасније долази до израза на примеру његових посланица, односно одликама његовог писања. Свети Апостол Павле развија своје богословско мишљење у разговорима и расправама са традицијом свога времена, као и у прецизном запажању религиозности и културе градова и заједница. Конструктивни задатак егзегетике се састоји у томе да се – на основу аутентичних посланица, имајући пак у виду и његов животопис – заснује његово богословско мишљење. Тренутно доминира егзегетичка парадигма такозване „партиципативне Христологије“ (Рим. 6, 8).

„Приручник“ представља и осветљава живот, посланице и теологију Светог Апостола Павла и уоквирује те комплексе кроз утицај и рецепцију у интерпретацији различитих интернационалних аутора. У распону од

фарисеја Павла до апостола незнабожаца сеже овај аналитички лук саздан од историјских, епистелографских и културно-социјалних питања и одговора. Једнако драгоцен аспект у овим изучавањима *Corpus(a) Paulinum(a)* представљају и увид у псевдоепиграфске списе, односно апокрифно предање дела Св. Апостола Павла, чији се утицај може до Маркиона пратити. Једнако занимљив аспект ових изучавања се односи и на коментаре Светих Отаца – почев од Оригена, Св. Јована Златоустог, Теодорита Кирског, Св. Амвросија Миланског, као и њихових школа.

„Приручник“ у свом последњем поглављу, насловљеном као „Утицај и рецепција“, тематизује антипавловске и пропавловске тенденције у новозаветним списима, као и место Апостола у апокрифним апостолским делима, преписку са филозофом Сенеком, затим и „Павловску апокалипсу“ из Наг Хамадија, као и археолошка и иконографска сведочанства о раном култу овог светитеља.

Нови „Приручник“ омогућује нове погледе у вишеслојни опус и живот, као и историју пријема његовог учења. Овај „мануал“ је изванредна лектира за студенте, професоре и све заинтересоване за неизмерно значајно дело, и омогућује дубљи и свестранији прилаз капиталном делу светитеља. Приручник је отуда

и позив да се различити погледи и отворена питања тематизују. Ова књига уједно представља готово идеалну парадигму међународног интердисциплинарног и интерконфесионалног приступа научној грађи, као и пример високог нивоа изучавања дела Светог Апостола Павла.

У једну реч – ова настолна књига је неизоставни компендијум савремених сазнања и методолошких егзегетичких тенденција у изучавању и рецепцији Светог Апостола Павла, те би ваљало да буде саставни део свих богословских библиотека.

Зоран Андрић

Rodney Stark: *Gottes Krieger. Die Kreuzzüge in neuem Licht*

Haffmans & Tolkemit, Berlin 2013

400 стр. ; 21 cm

ISBN: 978-3-942989-28-2

Божији војевници

Крсташи уопштено важе за фанатичне варваре. Високи идеали крсташа били су проневерени њиховом бруталношћу и похлепом, а њихова борбена предузимљивост била је прожета слепом самоувереношћу у праведност рата (*bellum iustum*), односно у богоугодност крсташких похода. Свети рат није био ништа друго до чин интолерантности у Божије име и тиме огрешење о Светога Духа.

Оваква слика је погрешна, вели категорично у својој новој књизи социолог религије Родни Старк. Књига Роднија Старка, угледног америчког социолога религије на Универзитету

у Вашингтону (Rodney Stark, *Good Battalions. The Case of the Crusade*, Harper Collins, New York 2009 – Rodney Stark, *Gottes Krieger. Die Kreuzzüge in neuem Licht*, Haffmans & Tolkemit, Berlin 2013) – настоји

да покаже како су сасвим погрешне тезе о крсташким ратовима као бруталним, империјалистичким, разбојничким и завојевачким походима хри-

